

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (1), 291-318

Geliş Tarihi:31.01.2025 Kabul Tarihi: 19.04.2025

Yayın: 2025 Yayın Tarihi: 31.05.2025

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.1630557>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

SAVAŞ VE BARIŞ YILLARINDA POPÜLER BİR MECMUA: *SAVAŞ* (1940-1958)

Seren ÇELEBİ*

Öz

Bir devlet ve toplumu değiştiren ve dönüştüren tarihsel olaylar arasında savaşlar önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle I. Dünya Savaşı sırasında artan ve II. Dünya Savaşı'nda cephe gerisinin vazgeçilmez bir propaganda aracı olarak kullanılan matbuat bu değişim ve dönüşümün izlenebileceği tarihsel kaynak niteliğindeki araçlardandır. Savaş, savaş ihtimali gibi durumlarda askerliğe odaklı yayın sayısının artış dikkat çeker. Nitekim savaşa girmese de II. Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında Türk matbuatında önceki dönemlere göre fark edilir derecede askerlik konulu yayın yapılmıştır. Bu yayınların içeriklerine bakıldığında genellikle askerlik, savaş, kahramanlık, yiğitlik motifi üzerinden şekillendiği görülebilir. Bu konuları ele alan eser yayını resmî kurumların yanı sıra sivil kurumlar tarafından da yapılmıştır. Makalemizin konusu bu türden yayınlardan biri de II. Dünya Savaşı sırasında resmî niteliği olmayan bir yayın olarak, yazar kadrosunun çoğunluğu muvazzaf ve emekli askerlerin oluşturduğu *Savaş Mecmuası*'dır. 15 Mart 1940 tarihinde yayımlanmaya başladığında kendisini "Millî, Hamasi, Kültür Mecmuası" olarak tanımlayan mecmua, II. Dünya Savaşı atmosferinde savaş ve kahramanlık konularını ele alan yazı ve haberlerle içeriğini oluşturmuştur. Dergi içerisinde yayımlanan hatırat, roman, hikâye ve şiir gibi edebî türler deki yazılar millî değerler ve Türk milletinin kahramanlıkları vurgusunu yapmıştır. Bu çalışmanın amacı daha önce akademik bir inceleme yapılmamış olan *Savaş Mecmuası*'na dikkat çekmek ve bu mecmuadaki yazıya üzerinden *Kahraman Türk Askeri* tipolojisinin oluşturulmasındaki katkısını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Ordu, Kahramanlık, Askerlik, Savaş

A Popular War Magazine During the Years of War and Peace (1940-1958)

Abstract

Wars occupy an important place among the historical events that change and reshape a state and a society. Book printing, which increased especially during the First World War and was used as an indispensable propaganda tool behind the front lines during the Second World

* Arş. Gör. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, serencelebil@karatekin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6153-2076>
This work is licensed under a Creative Commons BY-NC-SA 2.0

War, is one of the historical sources that can be used to trace this change and transformation. In situations such as war and the possibility of war, the increasing number of military-oriented publications is striking. Although Turkey did not enter the war, there were a considerable number of military-related publications in the Turkish press before and after the Second World War compared to previous periods. Looking at the content of these publications, it can be seen that they are generally characterised by the motifs of military service, war, heroism and bravery. In addition to the official institutions, publications on these topics were also issued by civilian institutions. One of these publications, which is the subject of this article, is the War Magazine, which was published as an unofficial publication during the Second World War and whose authors consisted mainly of active and retired soldiers. Published on 15 March 1940, the magazine called itself "Millî, Hamasi, Kültür Mecmuası" (National, Hamasi, Culture Magazine) and its content consisted of articles and news about war and heroism in the atmosphere of World War II. The writings published in the magazine in literary genres such as memoirs, novels, short stories and poems emphasised national values and the heroism of the Turkish nation. The aim of this study is to draw attention to the war journal, which has not yet been studied scientifically, and to show its contribution to the creation of the typology of the heroic Turkish soldier through the writings in this journal.

Keywords: Army, Heroism, Military, War.

Giriş

II. Dünya Savaşı başladığında, savaş yıllarında ve savaştan sonra askerlik, ordu ve savaşa ilişkin popüler nitelikli resmî ve gayriresmî yayın sayısında dikkat çeken bir artış olmuştur (ed. Şerefoğlu, Göleç, Danış, 2024, s. 1). Özellikle gazete ve dergi gibi süreli yayınlarda, bahsi geçen kavramlar çerçevesinde yayın sayısındaki artışın ürünlerinden biri de *Savaş Mecmuası*’dır. Hatta doğrudan askerî konulara odaklandığı, içeriğinin büyük çoğunluğu bu konuya uygun metinlerden oluştuğu için *Mecmua* hakkında bu bakımdan popüler nitelikli tek yerli süreli yayındır denilebilir. *Mecmuanın* birinci sayısı İstanbul Tan Matbaası marifetiyle 15 Mart 1940’ta yayımlanmıştır. Tespit edebildiğimiz son sayısı ise Şubat 1958 tarihli 203. sayıdır. *Mecmua* her ne kadar savaş, askerlik ve ordu gibi, kavramsal çerçevesi geniş bir anlamda ele alınabilecek konularla ilgili olduğunu iddia etse de yazılarının büyük çoğunluğunda vurgulanan şey *Kahraman Türk Askeri* tipolojisidir. Bu tipoloji, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kara, hava, deniz gibi unsurlarında görev almalarının yanı sıra, savaş esnasında her rütbedeki askerin düşman karşısında gösterdiği kahramanlık örneklerine referans oluşturmıştır. *Kahraman Türk Askeri*

tipolojisinin özellikleri, “Türklük, Türk ordusu, vatan, Türk Milleti” gibi millî kolektif değerler uğrunda yiğitlik, cesaret, fedakârlık gibi üstün meziyetlere sahip bireylerin şehitlik ve gazilikle sonuçlanan askerî pratikleriyle ortaya çıkmaktadır.

Bu makalenin amacı *Savaş Mecmuası*nda kahramanlık ve Türk askerî kavramlarına yüklenen tarihsel anlam ile *Kahraman Türk Askeri* tipolojisinin oluşumuna sunduğu katkıyı ortaya koymaktır. Ayrıca yaklaşık yirmi yıllık bir sürede yayımlanan toplam 203 sayısında yukarıda bahsi geçen konularla içeriğini oluşturan bu derginin sosyal ve beşerî bilimlerin farklı disiplinleri açısından incelenmesi gereken tarihsel bir doküman olduğuna dikkat çekmektir. Makale, incelemeye aldığı eserle, özellikle askerî tarih, askerî sosyoloji, askerî kültür tarihi ve harp edebiyatı bakımından döneminin benzer yayınlarıyla birlikte ele alındığında adı geçen disiplinler çerçevesinde yapılacak bilimsel araştırmalar için bir örnek teşkil etme iddiasındadır.

Savaş Mecmuası, askerî kurumlardan askerî tarihe, dünyadaki askerî gelişmelerden askerî spor müsabakalarına, askerî okul ve kurum ziyaretlerinden yüksek rütbeli komutanlarla yapılan konuşmalara kadar ordu ve askerlikle ilişkili yazıları içermektedir. Makalemizin sınırları, bu yazılar arasından *Kahraman Türk Askeri* tipolojisine referans olacak türden metinlerle sınırlandırılmıştır. Literatürde kahraman ve kahramanlık konuları üzerine edebiyat, Türk halk bilimi, antropoloji gibi disiplinler olsa da bu türden resmî veya sivil askerî popüler yayınlar üzerinden bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu açıdan Ahmet Özcan’ın “Cepheyi Menkıbeleştirmek” (ed. Şerefoğlu, Göleç, Danış, 2024) adlı kitap bölümü bir istisna sayılabilir. Özcan, çalışmasında, kahramanlık konulu askerî yayınların tarihsel arka planını, yayınların tarihsel bağlamını ve işlenen konuları ele almıştır. *Savaş Mecmuası* üzerinden hazırladığımız bu makalenin hazırlanmasında Özcan’ın metni bir örnek olmuştur. Makalemizin planı öncelikle mecmuanın amacı, şekli bilgileri, yazar kadrosu, ana çizgileriyle içerik bilgisi; ardından, yazım amacına uygun konuların incelenmesi şeklindedir.

1. Ana Çizgileriyle Savaş Mecmuası

Yayımlandığı süreçte resmî olmayan, doğrudan askerlik ve ordu gibi spesifik konular üzerine yayın yapan bir derginin yirmi yıl gibi uzun süre yayın hayatında kalması, döneminin diğer dergileriyle mukayese edildiğinde dikkat çekmektedir. Derginin sahibi ve yazı işleri müdürü askerî okullarda öğretmenlik yapan Faik Türkmen'dir. 22. sayıya kadar derginin idari işlerinde ikinci bir isim görünmezken 22. sayıda Orhan Mete, 46. sayıda Faik Özbilgen, 78-164. sayısına kadar Emekli Topçu Albay Halit Aruoba gibi isimler bu işleri yürütmüştür. Mecmuanın 4. sayısına kadar alt başlık olarak "Millî, Hamasi, Kültür Mecmuası" ifadesi kullanılmıştır. 1940 yılında yayımlanan ilk üç sayıdaki "Türk Hamasiyatı, Türk Hamasiyatı Türk Dilile Söylenmek Lazımdır" (Tunç, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 2), "Hamasiyattan Anlaşılan Mana" (Türkmen, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 2), "Yunus Emre ve Hamasiyat" (Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 6) gibi yazılar derginin alt başlığını vurgulayan içeriğe sahiptir. 1940 yılında yayımlanan 4. sayıdan itibaren alt başlık "Kahramanlık, Askerlik, Vatanperverlik, Milliyetçilik Mecmuası" şeklinde değiştirilmiştir. Yine 1940 tarihli 9. sayıda ise "Türk milleti, Türk vatani için, kahramanlık ananelerine uyarak ve bir Türk askeri olduğunu duyarak savaş!" şeklinde bir ifade kullanılmıştır. Derginin amaç, içerik ve niteliğine dair kanaat uyandıran alt başlıkları ilerideki sayılarda değişiklik göstermeye devam etmiştir. Örneğin 1945 yılında çıkan 78. sayısında "Millî, Ahlak ve Askerî Kahramanlık Mecmuası" alt başlığı, Ocak 1947 tarihli 93. sayısında "İlim, Ahlak ve Edebiyat Yolunda Savaş" biçimini almıştır. Şubat 1958'deki 203. sayıda ise "Moral, Eğitim ve Askerî Kahramanlık Dergisi" şeklinde alt başlık kullanılmıştır. Başlıklar ifade olarak değişmiş olsa da derginin başlangıcındaki amaç ve misyon aynı kalmıştır.

Dergi; Tan, Vakit, Cumhuriyet, Marmara Basımevi, Güneş, Ülkü gibi farklı matbaalarda basılmıştır. İlk yayımlandığında on beş günde bir çıkan derginin fiyatı 10 kuruş, abonelik ücreti ise 250 kuruştur (Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, İç Kapak). Son sayı olarak tespit ettiğimiz 203. sayısına bakıldığında derginin aylık yayımlandığı, nüshasının 100, yıllık aboneliğinin ise 1200 kuruş şeklinde değiştiği

görülmektedir (Savaş Dergisi, 1958, Sayı 203, İç Kapak). *Savaş Mecmuası*, döneminin birçok popüler dergisine benzer şekilde albenili bir kapak tasarımıyla yayın hayatına başlamış ancak son sayılarda kapak tasarımı ve kâğıt kalitesinin nitelik olarak düştüğü fark edilmektedir. Derginin kapak ressamı arasında Münif Fehim (Savaş Dergisi, 1940, Sayı 5, Dış Kapak), M. Şevki (Savaş Dergisi, 1940, Sayı 12, Dış Kapak), Hulusi Göymen (Savaş Dergisi, 1940, Sayı 17, Dış Kapak), Ş. Arel (Savaş Dergisi, 1940, Sayı 21, Dış Kapak), Etem Çamga (Savaş Dergisi, 1945, Sayı 78, Dış Kapak), Necati Yazar (Savaş Dergisi, 1946, Sayı 81-82, Dış Kapak) ve Nevzat Alataş (Savaş Dergisi, 1946, Sayı 87, Dış Kapak) gibi isimler bulunmaktadır.

2. Derginin Amacı ve Konularına Genel Bir Bakış

Çeşitli askerî konuların yanı sıra anket, bilmece, ziyaret haberi, haber, şiir, hikâye ve anı gibi türlerde üretilmiş yazıların bulunduğu *Savaş Mecmuası*nda çıkan yazılar hangi türden olursa olsun derginin yayımlanış amacına uygun olarak büyük oranda ordu, askerlik ve savaşla ilişkili metinlerdir. Ancak bu konular Kahraman Türk Askeri kimliğinin inşasına katkı sunacak şekilde ele alınmıştır. Mecmuanın amacı, birinci sayının hemen ilk sayfasındaki “Mecmuamızın Maksadı” isimli yazıda ifade edilmiştir. Bu yazıya göre dergi *siyasi amacı olmayan bir kültür mecmuasıdır*. Tarihin kahramanlık, yiğitlik hikâyeleri ve savaş türküleriyle dolu olması, bunların da köy odalarında, kahvehanelerde, ordu evlerinde konuşulması derginin yayımındaki hareket noktalarından biridir. Kitlenin ilgi duyduğu bu konulardaki ihtiyaca, yazılı metinlerle yardımcı olunacağı düşüncesinden yola çıkılmış ve konuların hamasiyât cephesi odak noktası olmuştur. Ayrıca milliyet ve hamasiyat denildiğinde her şeyden önce askerlik anılarının akla geldiği, okurun bu konulara ilgi duyduğu, mecmuanın bu ilgiyi dikkate alacağı ancak kullanılacak malzemenin resmî niteliğinin olmayacağı belirtilmiştir. Milletin içine girerek, onları etkileyecekleri, onların ruhuna dokunacakları ve askerliğe karşı duyulan sevgiye değinecekleri vurgulanmıştır. *Savaş Mecmuası* Türk hamasiyatının ilim, fikir, edebiyat, fen ve tekniğini bir dergide toplama arzusundadır. Burada Türk hamasiyeti

kavramının neden sözlük anlamı dışında geniş bir içeriğe sahip olduğu makalenin *Edebiyat ve Savaş* başlığı altında açıklanacaktır.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda dergide içeriği şekillendirecek konular maddeler halinde sıralanmıştır. Birinci madde *fikir ve felsefe* yazılarıdır. Bu alanda yayımlanacak yazılar askerliğin psikolojisi, askerî ahlak, vazifenin mahiyet ve ehemmiyeti gibi konulardan oluşacaktır. İkinci madde *edebiyat* kısmıdır. Bu kısım, “millî ve hamasi şiirler, kahramanlık menkıbeleri, hikâye” gibi edebî türlerde yazılmış metinleri kapsamaktadır. Üçüncü madde *fen ve teknik* konuları içermektedir. Burada askerlikle ilişkili fennî ve teknik yazılar ile yeni gelişmeler hakkında bilgi veren yazılar bulunacaktır. Dördüncü madde *tarih* yazılarından oluşacaktır: “Tarihimizde kesretle rast gelen parlak vakalar ve savaşların tasvirleri ve tarihe geçmemiş tafsilatı bulunacaktır.” şeklindeki ifadeyle bu bölümün kapsamı belirtilmiştir. Beşinci madde askerî personel tarafından yazılan eserlerin kritiğini kapsamaktadır. Altıncı madde *Askerî Büyüklerimizin Hayatı* başlığıyla çıkacak yazılara ayrılmıştır. Her sayıda bir komutanın hayat hikâyesine yer verilecektir. Yedinci madde hayatta olan askerî personel ile yapılacak mülakatlar üzerine şekillenecek yazılara dairdir. Sekizinci madde askerlikle ilgisi ölçüsünde *spor* kısmıdır. Dokuzuncu madde olan *mizah* kısmında yer alan “Türk milletinin hayatına tercüman olan bu mecmua mizahı asla ihmal edemezdi,” şeklindeki ifade, dergide mizah kısmına yer verilmesinin nedenini açıklamaktadır. Buna göre tarihimizde kahramanlık hikâyelerinin yer aldığı gibi mizahın da yer aldığı belirtilmiş, savaşa ait fıkralar da ihmal edilmemiştir. Derginin amacı doğrultusunda içeriği ve maddeleri hakkında yapılan açıklamada yer alan dokuzuncu madde, “Her nüshada birçok resimler ve röportajlar bulunacaktır,” şeklindedir (Savaş Mecmuası, 1940, Sayı 1, s. 1).

3. Savaş Mecmuasının Yazar Kadrosu

*Savaş Mecmuası*nın bütün sayılarında ilk sayıda verilen amaç ve içerikle ilgili sınırlara dikkat edildiği ve yazıların buna uygun olarak yayımlandığı anlaşılmaktadır. Yazar kadrosunun *Mecmuanın* amaç ve misyonuna uygun

niteliklerde olması da bu uyumun sağlanmasında etkili olmuştur. Yazarların doğum tarihleri incelendiğinde Osmanlı Devleti'nin son dönemiyle Cumhuriyet döneminin ilk yıllarına şahit olmuş kişilerin çoğunluğu teşkil ettiği tespit edilmiştir. Bu ise vatan savunması şeklindeki birçok savaşın bu yazarlarca bizzat veya şahidi olarak tecrübe edildiğini göstermektedir. *Aka Gündüz, Cemil Sena Ogun, Cevdet Kerim İncedayı, Falih Rıfkı Atay, Feridun Kandemir* gibi isimler Cumhuriyet döneminin tanınan yazarları arasındadırlar. Yazarlar arasında çok sayıda asker kökenli kişi bulunduğu ve kendi askerî sınıflarına uygun yazılar yayımladığı görülmektedir. Örneğin spor eğitimi hakkında uzman olan askerî personel spor, doktor askerî personel de sağlık konularında yazılar yazmıştır. Şair asker sayısının çokluğu *Mecmua*nın hemen her sayısında bulunan şiirlerden anlaşılmaktadır. Dergi yazarları arasında askerlerin çoğunluğu oluşturması, *Mecmua*nın savaş ve askerliği yayın politikasının merkezine aldığından, tabii görünmektedir.

*Savaş Mecmuası*nda askerlerin dışında gazeteci, hukukçu, yazar, eğitimci, bürokrat, akademisyen gibi mesleklerden yazarlar da yayıma katılmışlardır. Yazarların rütbe, statü, meslek ve ünvanlarının *Mecmua*da belirtilmesi onların hakkındaki değişiklikleri de izlememize yardımcı olmaktadır. En fazla yazısı yayımlanan yazar, kurucusu ve sahibi Faik Türkmen'dir. Kendi adına yayımladığı yazıların yanı sıra Faik Türkmen ve arkadaşları imzasıyla yazıları da bulunmaktadır. Mustafa Şekip Tunç, Cemil Sena Ogun, Enver Tunçalp, Hamdi Rıza Çaydam, Faruk Şükrü Yersel, İskender Fikret Akdora, Hakkı Göktürk, Necdet Tuncay, Feridun Kandemir, Arif Tanyeri, Oğuz Kazım Atok gibi isimler A. Faik Türkmen'den sonra en fazla yazıları çıkan kişilerdir.

4. Edebiyat ve Savaş

Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlüğünde “hamaset” olarak geçen “hamasat” kelimesinin anlamı “yiğitlik, kahramanlık, cesaret” ve “Dinleyenleri etkilemek veya heyecanlandırmak amacıyla yapılan abartılı anlatım,” şeklinde verilmiştir. (<https://sozluk.gov.tr/>) Faik Türkmen, sözcüğe ayrıca kendilerinin *hamasat* kelimesiyle neyi kastettiklerini göstermek için açıklama yapmıştır. Açıklamada,

hamasat kelimesine herkesin farklı anlam yüklediğini, dar manada kullanımın *kavgada hasmını yenmek* olduğunu belirten Türkmen, ayrıca “*Fakat hamasiyatın bir de geniş manası vardır: cemiyetin umumi menfaat ve ideallerini göz önüne getirerek bunların tahakkuku için bilfiil çalışan, dövüşen, mücadele eden savaş yapan hatta bu uğurda icap ederse kanını akıtan ideali ve kanaati için canını veren adam demektir,*” demiştir (Türkmen, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 2). Bununla birlikte Türkmen, “*Eski devirlerden beri edebiyat ve fikir tarihimizde hamasiyat, yalnız dar manada alınmış hamasi eserlere, yalnız destanlara inhisar etmiş değildir,*” demiş ve hamasi eserlere şiir gibi edebî türlerin de dâhil olduğunu vurgulamıştır (Türkmen, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 2). “*Biz bu mecmuada hamasiyatı geniş manada alıyoruz,*” şeklinde açıklama yapan Türkmen’in, derginin amacı ve konularıyla ilgili yazdığı maddeler bu açıklamasıyla daha anlaşılır hâle gelmektedir.

Sık sık *millî* ifadesinin kullanıldığı *Savaş Mecmuası*nda millî duyguları canlı tutmak için Türk askerî tarihinden kahramanlık, yiğitlik, cesaret içeren şehitlik ve gazilik kavramlarının anlamını vurgulayan kurgusal metinlerin yanı sıra gerçeğe dayalı metinler de edebî bir üslupla yayımlanmıştır. Bu tür metinlere duyulan ihtiyaç ve hamasi dilin önemi üzerine Mustafa Şekip Tunç, “Türk Hamasiyatı Türk Dili ile Söylenmek Lazımdır” adlı bir yazı yazmıştır. Türkmen’in “Hamasiyattan Anlaşılan Mana” adlı yazısı da Tunç’inkiyle benzer bir içerikle yayımlanmış; millî duyguları perçinlemek için sanat ve edebiyatın önemine değinilmiştir. Tunç, “*On on beş seneden beri matbuatımızda görülen tarihî romanlar ve okuyucularımızın bunlara karşı gösterdiği büyük alaka Türk hamasiyatının dile gelmek ve bilinmek ihtiyacının ilk emeklemelerinden başka bir şey değildir,*” şeklinde bir tespitte bulunmuştur (Tunç, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 2).

Tunç, edebiyatın millî duyguların canlandırılmasındaki rolünü öne çıkardığı, *Askerî Edebiyat* kapsamında ele aldığı yazıların arasında bu konular hakkında edebiyat tarihinden örnekler vermiştir. Askerî edebiyatın askerlik mesleği kadar gelişim göstermediğini, Türklerin edebiyat yapmaktan ziyade kahramanlık yaptığına değinmektedir (Tunç, Savaş Dergisi, Sayı 1, s. 2). Askerî edebiyat konusunda Namık

Kemal, Süleyman Nazif, Yahya Kemal, Mehmet Âkif gibi isimleri öne çıkaran Tunç, kendi döneminde askerî edebiyatın önemsenmediği tespitinde bulunmuş ancak Faik Türkmen ve *Savaş Mecmuası*nı bu konuda istisna tutmuştur (Tunç, Savaş Dergisi, 1952, Sayı 163, s. 7-8, 17). Tunç'un askerî edebiyat kavramıyla öne çıkardığı isimler, harp edebiyatı kavramının ortaya çıktığı dönemde savaş, propaganda, edebiyat birlikteliğinin kurularak edebiyatın bir amaca matuf toplumsal işlevsellik kazandırılmasında devletin bizzat rol aldığı ve talepte bulunduğu kişilerden bazılarıdır (Bkz. Köroğlu, 2016). Namık Kemal, dönemi itibarıyla bu görevden ve kuşaktan farklı olsa da diğerlerinin zihnî dünyasında özellikle vatan ve millet konusunda etkili olmuş bir yazardır.

Mecmuanın hemen her sayısında bulunan şiir türündeki eserlerde ağırlıklı olarak “Türk askerinin kahramanlığı, vatan sevgisi, vatan uğruna hiçbir şeyden korkmayan askerler” vurgusu vardır. “Akıncı Süvarilerimiz” (Kemal, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 19, s. 3), “19 Mayıs” (Basri, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 127, s. 3) “Askere Giderken” (Yersel, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 12, s. 6), “Anafartalar Savaşı” (Atok, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 2, s. 11) şiirlerden birkaç örnektir.

5. Propaganda Aracı Olarak Edebiyat

Mecmuadaki birçok yazı propaganda ve edebiyat arasında kurulan bağın yansıması olarak görülebilir. Örneğin “*Bir memleketin iç ve dış politikasına dair herhangi bir davanın kazanılmasında rolü ve yardımı olacak şahıslar, zümreler ve kütlelere tesir yapabilecek faaliyetlere propaganda denir,*” şeklindeki açıklama politikacıların propaganda açısından önemini belirtir. Propaganda için en önemli kişi politikacıdır. Propaganda konusu açısından dörde ayrılır. Bu konular: siyasi, iktisadi, kültürel ve askerîdir. Askerî propaganda devletin hem iç hem dış politikalarına girer. Her devletin komşularına ve diğer devletlere karşı kendisini güçlü göstermek için ordusu hakkında abartılı propagandalar yürütmesi eski devirlerden beri sürmektedir (Türkmen, Savaş Dergisi, 1947, Sayı 96, s. 4-5). Türkmen, “Siyaset Adamları Edebiyattan Nasıl Yararlanır?” isimli yazısında edebiyatın propaganda aracı olarak

nasıl kullanıldığını, özellikle I ve II. Dünya Savaşlarında bunun birçok örneği bulunduğunu belirtmiştir (Türkmen, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 132, s. 7, 12).

*Savaş Mecmuası*nın da II. Dünya Savaşı yılları içerisinde basıldığı göz önüne alınınca bu durumun derginin yayım akışını etkilediği görülmüştür. Derginin içeriği incelendiğinde propaganda niyetli çeşitli edebî türlerin burada bu şekilde kullanıldığı fark edilecektir. Her ne kadar propagandayı politikacının aracı olarak gören bir açıklama ile yazısına başlamış olsa da Türkmen, daha çok askerî propagandaya dikkat çekme eğilimindedir çünkü kullandığı örnek ve argümanlar savaş propagandasına ilişkindir. Buna rağmen 20. yüzyıl savaşlarının topyekûn savaş kavramı bağlamında ele alınması gerektiği düşünülürse savaşta veya barışta düşmana veya olası düşmanlara karşı yapılan politik propagandanın dilinin genel anlamıyla askerî propaganda içeriğiyle benzerlik gösterdiği görülecektir.

6. Savaşın Edebî Kahramanları

*Savaş Mecmuası*nın hamaset diliyle kurguladığı hikâyelerde öne çıkan kahraman ve kahramanlık, tarihsel zaman ve mekânı özellikle vurgular. *Savaş Mecmuası*nda kahraman ve kahramanlık olgusu genellikle yaşanmış savaşlar ekseninde askerlerin yiğitlikleri üzerinden kurgulanan hikâyelerle işlenmiştir. Örneğin Ertuğrul Şevket'in yazmış olduğu “Cephane Taşıyan Kağnılar”, İstiklal Savaşı sırasında Hamza isimli bir gencin dedesi ve birkaç kadınla birlikte cepheye silah taşırken düşman askerleriyle karşılaşır çatışmasını konu almaktadır. Hamza, düşman askerleriyle karşılaşınca hiç tereddüt etmeden dedesini ve kadınları cephaneyi cepheye götürmeleri için göndermiş, kendisi tek başına düşmanla çatışmış ve kahramanca can vermiştir (Şevket, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 9, s. 6-7, 12). Benzer hikâye örneklerine *Mecmuanın* birçok sayısında rastlanmaktadır. “Çukur Köylü Mustafa Çavuş’un Kahramanlığı”, Mustafa Çavuş’un köyünü düşmana karşı tek başına yiğitçe savunmasını anlatmaktadır. Mustafa Çavuş sonunda şehit düştüğünde Türk askerlerinin “*Mustafa’yı elbisesi ve tüfeği ile birlikte köyün sınırına gömdük!*” ifadesiyle biten hikâyedeki elbise ve silah birçok farklı şehit hikâyesinde karşılaşılan sembolik görüntüdür (Savaş Dergisi, 1946, Sayı 87, s. 3, 7). Durmuş Çavuş ise

gösterdiği kahramanlığın yanı sıra düşmana dahi merhamet göstermesi vurgusuyla hikâyede anlam bulur. Yaralandığı hâlde yarasını gizleyen ve düşman mevzilerine en önde saldıran Durmuş Çavuş, yaralı bir düşman subayını kurtarmaya çalışırken şehit düşmüştür (Akdemir, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 7).

Hikâyelerin birçoğunda ölüm karşısında şehadet kavramını içselleştirmiş kahramanlar nihayetinde şehit olurlar. Gazilik de kutsal savaşın ödülleriendir. Kahramanın kendisi şehit olmaz ise gazi olacağı inancını taşımakta veya şehit babasının öğüdünü dinleyerek kahraman adayı olarak ortaya çıkmaktadır. “Kahraman Gedikli” adlı hikâyede de Zığındere’deki çatışmalara katılan askerlere hitaben söylenen “*Bugün gazi oldunuz. Şehitliğe de serden geçmiş bulunuyoruz. Gazanız kutlu olsun!*” ifadesi hikâyeyi okuyacak kişiyi de esasında kutsal savaşa hazırlamaktadır (Bir Muharrir, Savaş Dergisi, 1951, Sayı 146, s. 13). “Küçük Mehmet” isimli hikâyede yaşı tutmadığı hâlde askere alınan Mehmet, gazilik arzusunu vefat eden abisinin kimliğini alarak gerçekleştirme peşine düşmüştür (İleri, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 15, s. 6-7, 14). Kimisi ölen abisinin kimisi şehit babasının yerine geçip şehit ve gazi olmayı içselleştirdiğini gösteren ifadelerle metinlerin içinde yiğitlik gösterisinin ardından ya şehit ya gazi olurlar. “Mukaddes Ölü”de babasının Çanakkale Cephesi’nde şahit olduğu kahramanlıkları anlatan biri vardır. Kahramanlık, *harp ateşi içinde kaybolan bir mücahittir, vatan için ölmenin tılsımlı aşısını damarlarında taşıyordu, vatan müdafaa imanı ve şehit olmak gibi anlamlar üzerinden aktarılmaktadır* (Tuncel, Savaş Dergisi, 1946, Sayı 81-82, s. 4-5).

“Harp Menkıbeleri” isimli yazıda İstiklal Savaşı’nda Tınaztepe’de bulunan Bartınlı Hasan oğlu Halil’in ikmal sınıfından olmasına rağmen topçuluk konusundaki becerikliliği herkesi şaşırtmıştır. Onun bu meziyeti satır arasına sığdırılan muharebe etkinliğinin sağlanması için gerekli piyade-topçu dayanışması ve daha önce Çanakkale’de yaralanmasıyla öne çıkan tecrübesiyle anlam bulur. Cepheden cepheye uzayan yolculukta ise savaş ve vatan söz konusu olduğunda askerliğin sürekliliği vurgulanmıştır (Alyanak, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 10). “Kahraman Anası Olmak İstiyorum” (Kandemir, Savaş Dergisi, 1941, Sayı

24, s. 6), “Muharrem Çavuş” (Talu, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 1, s. 9), “Savaş Fedailer” (Keni, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 15, s. 15), “Şehit Babam” (Çaydam, Savaş Dergisi, 1946, Sayı 81-82, s. 2-3), “Bekir Onbaşı” (Yesari, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 120, s. 2-3), “Taşlı Tepe” (Bertan, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 4, s. 12), “Umumi Harpte Mehmetçik” (Yersel, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 131, s. 11), “Veli Onbaşı” (Türkmen, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 131, s. 2-3, 12), “Yıldırım Kemal” (Yersel, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 17, s. 2-3), “Yüzbaşı Abdürrahman” (Özdemir, Savaş Dergisi, 1945, Sayı 79, s. 10), “Koca Memiş” (Evren, Savaş Dergisi, 1943, Sayı 54, s. 6-7) adlı kahramanlık hikâyeleri birbirine benzeyen olay örgüleriyle kurgulanırken, şehitlik, gazilik, yiğitlik, merhamet, fedakârlık, cesaret gibi kavramlar kahramanın karakteristik özelliği hâline gelmiştir.

7. Kadın Kahramanlar

*Savaş Mecmuası*nda yayımlanan hikâyelerdeki kahraman ve kahramanlık örnekleri incelendiğinde modern seferberliğin ve savaşın, sadece askerleri değil, halkın bütününe cepheyle yeri geldiğinde muharip olarak ilişkilendiren *topyekûn harp* (Akad, 2011, s. 204) kavramıyla anlam bulan savaş tarzının özellikle I. Dünya Savaşı ve sonrasındaki işlevselliğinden etkilendiği görülmektedir. Askerlik yükümlülüğü olmayan kadınlar savaş kahramanı olarak erkek kahramanların yanında benzer cesaret ve fedakârlıklarla yer almaktadırlar. 20. yüzyılın savaşları cephenin muharip hâlini cephe gerisine taşıyarak konvansiyonel birliklere farklı şekillerde yardım eden sıradan kadın ve erkek tipini öne çıkarmıştır. Vatan savunması söz konusu olduğunda cinsiyet ayrımı ortadan kalkmakta, kadınlar da yeri geldiğinde silahlanarak bulundukları yeri mevziye dönüştürmektedirler. “Aziziye Tabyasının Kahraman Fatmaları” adlı hikâye bu durumu gösteren örneklerden biridir. Bu hikâyede kadınlar *Türk kadınları, Türk anaları, kadınlığımızı unutmuş yalnız Türklüğümüzü hatırlamıştık* gibi Türk Bayrağı ve Türk vatanının kutsallığı Türklük vurgusu içeren ifadelerde kimlik bulmuş, kadın-erkek fark etmeksizin ölenler şehit olarak nitelendirilmiştir (Kandemir, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 2, s. 7-8).

Modern Türk toplumunda dahi geleneksel kültürün hâkimiyetini henüz yitirmediği yerlerde erkek çocuk arzusu yaygınlığı bilinmektedir. Bu arzuyla ilgili yorum genellikle cinsiyet ayrımı yapıldığı şeklindedir. “Mehmetçiğin Anası” adlı hikâyede kadınların erkek çocuğu sahibi olmayı istemeleri askerlikle ilişkilendirilmiştir. Hatta muinsiz bir erkeği askere almak istemediklerinden annesinin üzüntüsü dile getirilmiştir (Yesari, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 11, s. 12-13). Bir diğer kadın kahraman Hacer, nişanlısı Ahmet Çavuş’un bulunduğu Sakarya’daki takımına büyük bir mermiyi dört gün boyunca omuzlarında taşıyarak götürmüştür (Atok, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 4, s. 2, 15). “Konyalı Emine’nin Kahramanlığı” hikâyesi ise Konya’da yayımlanan *Öğüt* gazetesinin mutfağında çalışırken başlamaktadır. Düşmanın telefon hattının kesilmesi işini bu gazetede çalışan genç erkekler yapmak istemediğinden Emine Nine gönüllü olarak bir gece telefon hattının kablolarını kesmiştir. Emine Nine’nin kahramanlığı bununla sınırlı kalmamış, Delibaş İsyanının bastırılması sırasında millî kuvvetlere cephane taşırken Kocatepe’de şehit düşmüştür (Kandemir, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 126, s. 9, 13). “Satı Abla” isimli hikâye iki oğlunu Yemen’de şehit vermiş bir anne olan Satı’nın kahramanlığını anlatmaktadır. Satı oğullarının ölüm haberini aldığında “*Yemene giden güveyi olmaz, şehit düşer, Allah millete zeval vermesin*” diyerek tepki gösterir (Yersel, Savaş Dergisi, 1941, Sayı 20, s. 11, 13). Kadın kahramanlar hakkında yayımlanan diğer hikâye örneklerinden bazıları ise “Yiğitler Köyünden Emine” (Ahıskal, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 10, s. 14-16) ve Fatma Nine’dır (Çaydam, Savaş Dergisi, 1943, Sayı 46, s. 6-7).

8. Vatan Savunmasında Havacı Kahramanlar

II. Dünya Savaşı’nda hava taarruzlarının cephe gerisinde sivilleri de hedef alacak şekilde yaygınlaşması *Mecmua*nın içeriğine de yansımıştır. Havacıların cesaret ve kahramanlıklarıyla övüldüğü yazılarla halkın hava kuvvetlerine karşı sempatisinin artırılması ve havacılık hakkında bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. “Ay-Yıldız” isimli hikâyede Gürbüz adlı kardeşiyle gezmeye çıkan Yıldız, bir tayyare görür. Tayyare aniden arızalanıp düşünce Gürbüz ve Yıldız yardıma koşarlar.

Tayyare zabitanın yaralı olduğunu gören Yıldız ona yardım eder ve adının Ay Demir olduğunu öğrenir. Birbirlerine âşık olan bu çift evlenmek için harcayacakları parayı devlete tayyare almak için bir kumbaraya atarlar ve bu kumbara popüler olur. Bütün ülkeden bu kumbaraya para yollar ve sonunda devlete bir tayyare alacak para toplanır. Alınan tayyare ile Ay ve Yıldız balayına giderler (Zorlutuna, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 130, s. 6-7). Ay ve Yıldız'ın düğün paralarını devletin istikbali uğruna harcama fedakârlığını göstermelerinin hikâye edilmesiyle, havacılığın ve yeni bir tayyare alımının devlet ve vatan savunması için ne denli önemli olduğu vurgulanmıştır. “Başak” adlı hikâye de aşk ve havacılık üzerinden kurgulanan hikâyelerden biridir. Bu hikâyede, evlenmek için kimseyi beğenmeyen Başak adlı kız, bir havacı subayının fotoğrafını görür görmez beğenir ve kendisine ancak devleti için havacı olarak hizmet eden birinin layık olduğunu düşünür. Hikâye ailenin bu düşünce etrafında kurulmasını konu eder (Zorlutuna, Savaş Dergisi, Sayı 135, s. 10-11). Aşk ile hikâye örgüsü tamamlanan metinlerden biri de “İnönü Meydanı Üstünde ve Bulutlardan Yukarı” adıyla yayımlanmıştır. Bu metin Nihal Yıldız ve Yüzbaşı Bülent Şahin'in aşkını anlatmaktadır (Akdora, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 3, s. 10).

“Bir Havacımızın İntikamı” adlı hikâye, Rusların hava saldırısı sırasında silah arkadaşları şehit düşen subayın intikamını anlatır (Ahıskal, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 129, s. 7, 15). “Bir Kartal Öldü” hikâyesinde ise bir havacı subayının ölüm döşeğindeyken arkadaşına bıraktığı mektuptaki “*Mezar taşıma şunları yazdır. Bu toprak çocuğu havalarını da severdi. Onun ayrılığına dayanamadı. Eceli ile değil hasreti ile öldü*” sözleriyle sadece kara kuvvetlerinin değil, hava kuvvetlerinin de sevildiği vurgulanmıştır (Ahıskal, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 16, s. 9-10). Havacı hikâyelerinde ast rütbeli askerler de ihmal edilmemiş, “Gedikli Tayyareci Nahit” havacı kahramanlar arasına alınmıştır. Bu hikâyede bölük komutanı, Nahit'i “*Cesur bir askerdi. Ölmek onun için tabii ve gündelik bir adetmiş kadar basit görünüyordu*” şeklinde betimlemiştir. Bu ifadeyle Türk askeri için ölüm sıradanlaştırılmıştır (Ahıskal, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 128, s. 7, 10). “Hu! Bana Bak Zabıt” adlı metinde ailesindeki erkeklerin hemen hemen hepsini savaşta kaybetmiş Hatice

Nine'nin havacı torunları Demir ve Kaya hikâye edilmiştir. Hatice Nine'nin oğullarından Ahmet de hava saldırısında şehit düşmüştür. Hatice Nine için Ahmet'in çocukları Demir ve Kaya uçaklarla özdeşleştirilmiştir (Gündüz, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 131, s. 9-10, 13).

Mecmuada, hava kuvvetlerinin önemi ve personeline övgü hikâyelerle kalmamış, o yıllarda Eskişehir Hava Okulunda eğitim gören havacıların vatan sevgilerine dikkat çekmek için şu ifadeler kullanılmıştır. *Gökyüzü gibi temiz ve aydınlık koridorlardan, modern askerliğin kokusu geliyordu. Bu manidar kokuda cesur milletimin remzini, cevherini ve yüksek benliğini hissettim* (Yıldız, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 19, s. 14). “Türk Göklerinden Babama Selam” isimli yazı da Türk havacılarını onurlandırmak için yazılmıştır. “*Ve biz baba Türk göklerinin çocukları. Göğsümüzdeki imanla başınızın üstündeyiz. Biz Türk göklerinin kalbiyiz,*” demektedir (Arıoba, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 14, s. 13-14).

9. Vatan Savunmasında Denizciler

Türk askerinin kahramanlığı kara ve hava kuvvetlerinin yanı sıra deniz kuvvetlerinde de birçok örnekle kendini göstermiştir. Örneğin denizaltı subayı olan Oğuz adlı kahraman “Şehit Denizci Kahramanlar” adlı metinde hikâye edilmiştir.

“Her asker gerektiği zaman vazifesi başında ölür. Bu ölüm onu şerefe götürür... Vatanımızın var olması, bayrağımızın ebediyen dalgalanması uğrunda, bizim burada ölmemiz icab ediyor. Analarımız bizi bugün için doğurmuş milletimiz bugün için yetiştirmiş... Biz askerlerin vatanları için ölmekten başka ne emelleri olabilir? Bizler, bu suların ılık kucağında, milletimizi, devletimizi ebediyete kadar yaşatacağız.”

Bu ifadeler Türk askerinin hangi koşulda olursa olsun vatanı ve milleti için gözünü bile kırpmadan canını verebileceği vurgusunu taşımaktadır (Hüenalp, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 129, s. 11).

10. Vatanını Seven Mehmetçik Askere Gelsin

Mustafa Şekip Tunç “Mehmetçik Kimdir?” sorusuyla yapılan ankete “*Her milletin bir örnek tipi olduğu gibi Türk milletinin de dünyada nam almış bir örnek*

tipi vardır: Mehmetçiktir,” şeklinde bir yorum getirmiştir (Tunç, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 125, s. 2, 11). “Mehmetçik” isimli yazı da Mehmetçik Kimdir? sorusunun cevabı niteliğindedir: Millî ve insani vatanperverliğin en asil ve en celadetli şaheserlerini yaratmış bir uluslar ulusunun ebediyet remzidir (Göktürk, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 9, s. 5). Kahramanlar ki vazife uğrunda varlığından vazgeçerek kanlarını dökmekten asla çekinmezler. Türk ordusunda bu kahramanları (yalnız komuta heyeti içerisinde değil) malum tabir ve tarifimizle Mehmetçiklerimiz arasında da görmek mümkündür” (Yiğitgüden, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 127, s. 4). “Türk Askerinin Meziyetleri” adlı yazı dizisinde Türk askeri, “Ateşten yılmaz, ölümden korkmaz, onu hor görür. Doğru ve hak bildiği bir mevzu için, hele vazifesi vatani ve milleti için onun kadar seve seve irkilmeden hem de şuurla, bilerek ve sevinerek ölüme giden ve koşan hangi asker vardır?” ifadeleriyle anlatılır. “Türk çocuğu, savaşa, cedleri gibi adsız girer ve bu alandan, bir Türk çocuğunun edinebileceği en ulu adla ‘Mehmetçik’ adı ile çıkar,” ifadesi ise esasında Mehmetçik Kimdir? sorusuna verilmiş cevaplardan biridir (Tanyeri, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 130, s. 12). Yakup Kadri’nin “Türk Neferi” adlı yazısında ise Türk askeri “Bu kan ve barut kokulu havada gözlerim yavaş yavaş Türk neferi denilen fevkalade insanın üzerine doğru açılıyor. Onun ruhunda bitmez tükenmez bir âlem keşfediyorum,” şeklinde yüceltilerek betimlenmiştir (Kadri, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 19, s. 7). Mecmuanın bazı sayılarında Harbiye Okulunda veya diğer askerî okullarda okuyanlarla ilgili yazılar da karşımıza çıkmaktadır. “Genç Harbiyeli” yazısında Türkmen, subay adaylarına mesleklerinin değerinin yüceliğini “...[S]oyu ve kanı temiz her Türk genci vatan topraklarına ta kanını veya terini dökmelidir. Bunu yapmayan ve yapamayanlara mukaddes Anadolu, hakiki ana değil, bir üvey ana olur,” sözleriyle ifade etmiştir (Türkmen, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 125, s. 10).

“Anadolu ve İnönü Akropolü” adlı yazıda Anadolu’nun uzun süredir Türk toprağı olduğu ve Türklerin onu korumak için her şeyi yaptığına ve yapabileceğine değinilmiştir. Yazıdaki “*Türk medeniyetinin beşiği olmuş bu aziz toprakları, bu mukaddes şehitler vatanını korumak, onu asrî tekemmüllerin en üstün seviyesine*

çıkarmak, milletlere mürebbi olmak, zafer ve medeniyet meşalesini yükseltmek” ifadesi Türkmen’in hamaset kavramına yüklediği anlamla örtüşmektedir (Göktürk, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 16, s. 4). “Kan Vergisi” adlı yazıdaki, “*Senelerce hür havasında büyüyen vücudun da vatana olan kan vergisini eda etmesi gerek,*” şeklindeki ifade yazının genelinin özeti mahiyetindedir. Bireylerin yaşadığı toprağa borcu vardır ve bu borç vatana canını vermeye hazır olmakla ödenir (Atok, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 126, s. 12). “Önderlerin Mezarında” adlı yazıda atalarının mezarını ziyaret eden birinin vatan sevgisi üzerinden duygularını paylaşması aktarılmaktadır: “*Bendeki bu arzu, kazıldıkça yakutlaşan vatan toprağına minnetle, aşkla sarılmak fakat onun mübarek olan o gülğün sathından büyük ve şanlı ırkım gibi gâh bir ıfık hâlinde gâh bir yanar ateş şeklinde ilerlemek ve muttasıl hamle etmektir*” (Göktürk, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 13, s. 6). “Conk Tepesinde” adlı yazıda, Çanakkale Cephesinde yaşanan olaylar coşkulu bir dille anlatılmış, bu cephede vatanını korumak için savaşılan askerler övülmüştür. “*İşte Türk vatanını ateşleyip hilali çiğnemeye gelen düşmanları önüne katıp aslanlar gibi ilerleyen ve denize sürüp giden 19. tümenin çelik cüzütamları...*” (Göktürk, Savaş Dergisi, 1943, Sayı 52, s. 3, 15).

“Türk Askerinin Tarihi Meziyetleri” başlığı altında birçok övgü ve tanım bulunmaktadır. Örneğin, “*Türk askerinin meziyetlerini bütün dünya bilir. Çünkü onun meziyeti cihana yetiyecek kadar çoktur.*” Yümnü Üresin Türk askerinin zekâ, yetenek, fazilet ve güzellik bakımından donatılmış olduğunu ancak bazılarının gizli olup, bu yeteneklerin ortaya çıkartılması gerektiğini ifade etmektedir. “*Tevazu, emre ve amirine candan bağlılık Türk askerinin gün gibi aşikâr ve parlak vasıflarındandır. Her şeyi yapar, çok şey yapar, fakat hiçbir şey yapmamış, yapan o değilmiş gibi durur*” (Üresin, Savaş Dergisi, 1949, Sayı 127, s. 1). Bu yazı dizisini yayımlayan yazarlara bakıldığında hemen hemen hepsinin yüksek rütbeli askerler olduğu anlaşılmaktadır. Tümgeneral Rasim Sengir, Türk askerinin en başta gelen özellikleri arasında yüksek ahlak ve doğruluğu öne çıkarmıştır. İkinci olarak ise *iman meselesi* demiştir. İman, ahlakın vazgeçilmez bir unsurudur ve iradeyi güçlendirmektedir.

“Türk halkı kahramanlığını azaltacak, korkuyu uyandıracak sözler sarf etmez.” Sengir, son olarak Türk askerinin mesleki kudretini vurgulamıştır. *“Ordunun her mesleğinde varlık gösteren Türk askeri, levazım mesleğinde de feragatle çalışarak yüksek varlığını göstermektedir”* (Sengir, Savaş Dergisi, 1945, Sayı 80, s. 2, 4).

Fikirlerini yayımlayan bir başka kimse ise Tümgeneral Arif Tanyeri’dir. Tanyeri’nin Türklerin kahramanlığı konusunda kaleme aldığı yazısı mübalağalı bir üslup taşımaktadır. Tanrı’nın dünyayı yarattıktan sonra en ulu eseri olan insanlarla dünyayı donattığını, bu insan toplulukları arasında da eksiksiz bir timsal olarak Türklerin var olduğunu ileri sürmüştür. Dünyaya en çok yakışan insan topluluğunun Türkler olduğunu ifade etmiştir. Türklerin en önemli özelliklerinin yiğitlik ve önderlik olduğunu belirtmiştir. Türk milleti güçlü, savaş alanlarında en erişilmez kahramanlığı gösteren millettir. Türkler savaşa isimlerini dahi unutup gelir ve burada hepsi kahraman birer Mehmetçik olup gücünün en yüksek mertebesine erişmektedir (Savaş Dergisi, 1946, Sayı 81-82, s. 1).

Türk askerinin tarihî meziyetleri hakkında fikirlerini kaleme alan bir diğer isim Tümgeneral Lütfü Karapınar’dır. Karapınar fikirlerini üç kısımda belirtmiştir. İlk olarak Türk subaylarının yetenekleri üzerinde durmuştur. Türk subaylarının her görevini en mükemmel şekilde yaptığından, görevini namusu bilip ona leke sürdürmediğinden bahsetmektedir. İkinci olarak askerlik şerefini ele almaktadır. *“Nitekim bugün biz de askerî şerefimizi her şeyden üstün tutarız.”* Türk subayını siperde tutan güç işte bu askerî şereftir. Son olarak orduya değinmektedir. Türk ordusunda hakikaten çok yüksek bir kahramanlık ananesi mevcuttur. *Türk subayının ve onun yetiştirdiği Türk erinin en başta gelen meziyetlerinden biri kahramanlıktır* (Karapınar, Savaş Dergisi, 1946, Sayı 83-84, s. 1, 6).

Askerî şereften bahseden bir diğer kişi de Asım Tınaztepe’dir. Tınaztepe subayın siperde yaptığı görevlerin çok ağır ve güç olduğundan, her an ölüm tehlikesiyle burun buruna geldiğinden buna rağmen görev yerini asla terk etmediğinden bahsetmektedir. Bu göreve bu denli bağlı olmasını da askerî şerefine

var olduğuna bağlamaktadır. “Bir subay vatanın hakkını ödemek için evvela onun temiz topraklarına terini döker” (Tınaztepe, Savaş Dergisi, 1946, Sayı 85, s. 1, 6).

11. İdeal Türk Komutanı

Türk subayını tek kelime ile hülasa etmek lazım gelse; o, harp zamanı kahramanlığının, sulh günü feragatinin örneğidir (Türkmen, Savaş Dergisi, 1952, Sayı 163, s. 9). Faik Türkmen’e göre ideal komutan, askerliği her şeyin üstünde tutacak, idealleri için gözünü bile kırpmadan canını verecek ve başarmak için elindeki bütün imkânları doğru kullanacak, sorumluluk sahibi kişidir. “...[İ]deal bir komutan yalnız mesleğine aşıktır” (Türkmen, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 137, s. 2). “Türk ordusu iki milyon baskı yapmış tek bir kitap gibidir. Bu mukaddes kitabın içerisinde subaylar kuşe kağıdına basılmış, ciltlenmiş fakat, mündericacı aynı kalan fevkalade nüshalardır” (Türkmen, Savaş Dergisi, 1952, Sayı 163, s. 16).

Savaş Dergisinde spesifik olarak yedek subaylarla ilgili yazılar da çıkmıştır. “Yedek Subay” isimli yazıdaki

“Millî müdaafayı deruhte eden daimî kuvvet, milletin bütün unsurlarını mütemadiyen yetiştirmekte ve hepsinin emek, gayret, bilgi, ihtiras ve meziyetlerini, memleket emniyeti bakımından inkişaf ettirmeyi deruhte etmiş bulunmaktadır. Bu unsurlar içinde münevver gençliğe yedek subaylık düşüyor ve yedek subaylık, daima müdafaa kuvvetlerimizin, güvendiği en mühim kaynağı teşkil ediyor.”

ifadeleri askeriye için yedek subayların değerini ortaya koymaktadır. Yedek subayların teşkilatlanması ve silahlanması ülkenin geleceğinin korunması için önemlidir (Doğrul, Savaş Dergisi, 1941, Sayı 24, s. 2). Hüseyin Cahit Yalçın da “Yedek Subaylarımız” yazısında “Yedek subaylar orduda vazife alınca ordu bütün vatan demek olmuştur. Modern orduların mümeyyiz vasıfları da budur.” demiştir. Cahit yazısının genelinde yedek subayların Türk ordusunun önemli bir unsuru olduğuna değinmekte; ordunun millî birliğini tamamlayan ve ordu ile milleti

birleştiren varlığın yedek subaylar olduğunu söylemektedir (Yalçın, Savaş Dergisi, 1941, Sayı 22, s. 4).

12. Savaş Dergisine Göre Savaş Nedir? Savaş Psikolojisi Nasıl İdare Edilir?

Harp bize öğretir veya hatırlatır ki fert fani, millet bakidir. Peyami Safa'nın "Savaşa Dair Vecizeler" isimli yazısından alıntı olan bu cümle ve daha niceleri milletin kalıcı olduğundan, bireyin milleti için canını vermeye hazır olduğundan bahsetmektedir. Birey savaşlarda milleti için kahramanca savaşmalı ve savaştan kaçmamalıdır. *"Türk milleti her an millî bir harp yapmağa hazırdır"* (Safa, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 6, s. 3). *"Savaş kadar bir milletin bütün kabiliyetlerini topyekûn seferber eden hiçbir mücadele yoktur"* (Safa, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 8, s. 5) Bir yayın serisi olarak çıkan "Savaşa Dair Vecizeler"i 11. sayıda Cemil Sena Ongun yazmıştır. Ongun bu vecizeler arasında *Harp Nedir?* sorusuna *"Tabiatın insan iradesinden akseden bir öfkesi, Tanrının cesaret ve kahramanlık şeklinde bir insanlaşmasıdır,"* şeklinde cevap vermektedir. Ona göre kahramanlık konusunda örnek bir millet olan Türkler, her dönemde şereflerini er meydanlarında aramış, kanlarında coşkun bir cesaret olmuştur. (Ongun, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 11, s. 11). *"Harp, Allah'ın bir emri, tabiatın bir kanunudur"* (Ongun, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 12, s. 15). Ongun, harpten korkulmaması gerektiğini, milletlerin karakterlerinin savaş zamanlarında ortaya çıktığını söylemektedir (Ongun, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 13, s. 7). Türk milletinin üzerinde yaşadığı topraklar için yıllarca kan dökülmüştür. Zamanı geldiğinde de Türk milleti yine hiç düşünmeden ataları gibi görevini yerine getirmelidir. *"Hayat, kendimiz ve başkaları için hizmet etmeyi emreden bir vazifedir. Bu vazife en yüksek şeklini harp zamanında kazanır"* (Ongun, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 14, s. 5). *"Savaşta kazanmak da kaybetmek de vardır. Savaşa girmeden ona nasıl tepki verileceğine dair fikirler azdır"* (Ongun, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 15, s. 4). *"Harp de bir san'at eseri gibidir. Onda da bedii bir heyecan vardır. Harbe girmiş olan millet ve insanlar, bu trajedinin yarattığı bedii zevki pek iyi tatmış ve tecrübe etmişlerdir. Tekrar harp etmek arzusu, biraz da bu*

trajik zevki bir daha tatmak iştiyakından doğsa gerektir” (Ongun, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 16, s. 5). “*Savaş kadar bir milletin bütün kabiliyetlerini topyekûn seferber eden hiçbir mücadele yoktur*” (Safa, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 8, s. 5).

Savaşın ilk günlerinde bütün ülke o savaşıla meşguldür. Kişiler kendi yaşamlarını unutarak kutsal bir görevi yerine getirmek için birleşir. Toplumun savaşıla ilgili olmayan hiçbir şey ilgisini çekmez. Ülkenin içerisindeki diğer kargaşalar parti kavgaları gibi unutulur ve herkes millî duygularla birlik olur. Din hisleri de tazelenir ve herkes savaş için yardım eder. Millî törenler coşkulu bir şekilde halkın heyecanını artıracak şekilde ilerler (Türkmen, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 138, s. 2-3). Bu şartlar altında askere alınan bireylerin psikolojileri de düşünülmelidir çünkü cephedeki erlerin uzun süre âtlı kalması kendilerini kuruntulara sevk etmelerine ve paniğe kapılmalarına sebebiyet verebilmektedir. Cepheye yeni gelmiş askerler buraya hemen ayak uyduramayabilir ve düşmanın hamlesinin belirsizliği onlarda endişeye neden olabilir. Bu sebeple komutanların bu sorunları iyi yönetmesi gerekmektedir. Düşmanla ilk sıcak temas, askerin en önemli dönüm noktasıdır ve komutan bu noktaya doğru müdahaleyi yapmalıdır. Öncelikle erlerin askerlik hayatını meşgul etmeli, kendi başlarına kalmamalarını sağlamalıdır. İkinci olarak komutan, düşmanla ilk temasında saldırgan bir ruh sergilemelidir. Böylece erlere de aynı ruh sirayet eder ve erler diğer çatışmalara da bu ruhla devam edebilir. Son olarak ise komutan girdiği mücadelenin insanlık için gerekli olduğu duygusuyla davranmalı ve bunu da erlere göstermelidir (Türkmen, Savaş Dergisi, 1950, Sayı 136, s. 2-3). Bununla birlikte devlet, toplumun ve askerlerin sadece harp sırasındaki psikolojik durumunu değil savaştan sonraki psikolojik durumlarını da düşünmekle yükümlüdür. Kişilerin hayatları harplerden sonra aynı kalmamaktadır. Ekonomik buhranlar gibi bir sürü sorun ortaya çıkmaktadır. Bu kötümser havayı doğal karşılamak ve ona göre önlem almak gerekmektedir (Çiftçiyıldız, Savaş Dergisi, 1951, Sayı 146, s. 3).

13. Motivasyon Kaynağı Maneviyat

*Savaş Mecmuası*nın “Millî ve Askerî Konferanslar Serisi” başlığı altında bulunan “Ordularda Kuvvei Maneviye” isimli yazı da Fevzi Çakmak’ın Balkan muharebesi hakkında yazdığı büyük eserlerindeki fikirlerinden alınarak genişletilmiş ve düzenlenmiştir. Bu yazıda orduların maneviyatıyla ilgili, “*Cemiyeti bir kurtarıcı ve kutsal gayenin istihsaline inandıran ve bu uğurda her çeşit fedakârlığı göze aldırان ruhi enerjiyi (kuvvei maneviye) diye tarif edebiliriz*” şeklinde bir tanımlama vardır. Bu manevi duyguları barındıran unsurlar bazen din, bazen milliyet “*bazen de aziz canandan daha sevgili vatana yapılan veya yapılacak olan bir saldırı*”dır (Türkmen, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 15, s. 1-2). Bir insanın şehit ve gazi olma isteğinin motivasyon kaynakları arasında dinî duygular bulunmaktadır. Moral motivasyonunu bu duygudan alan ordular, kuvvetlerini sadece bu dünyadaki kahramanlık duygusundan değil, aynı zamanda Allah’ın kulu, Peygamber’in ümmeti olup cenneti kazanmak için de savaşırlar (Ongun, Savaş Dergisi, 1940, Sayı 5, s. 10). Türk ordusunun bir diğer motivasyon unsuru da köklü bir Türk tarihine sahip olmasıdır. Nitekim “*Çünkü Türk demek kahramanlık demektir. Türk demek şan, şeref demektir. Eğer kahramanlık maddi bir şey olsaydı şan, şeref maddi bir şey olsaydı Türk askeri de ael’ade maddi bir adam olurdu*” şeklinde dergide bu husus vurgulanmıştır (Yamut, Savaş Dergisi, 1952, Sayı 163, s. 1).

Sonuç

Yaklaşık yirmi yıllık zaman zarfında 203 sayı yayımlanan *Savaş Mecmuası* tarihsel bir dönem ve olgunun ortaya çıkması ve anlaşılması bakımından kaynak niteliğinde bir süreli yayın olmasına rağmen literatürde hakkında herhangi bir akademik incelemeye rastlanmamıştır. Bu çalışmanın ortaya çıkışında mevcut eksiklik referans olmuştur. Çalışmamız, *Savaş Mecmuası*ndaki kahramanlık ve Türk askeri kavramlarına yüklenen tarihsel anlam ile bu kavramların *Kahraman Türk Askeri* tipolojisinin oluşumuna bulunduğu katkıyı ortaya koymak, aynı zamanda *Mecmuanın* ordu, askerlik, savaş, kahramanlık gibi konulardaki içeriğiyle sosyal ve beşerî bilimlerin farklı disiplinleri açısından incelenmesi gereken tarihsel bir

doküman olduğuna dikkat çekmek amacıyla hazırlandı. *Savaş Mecmuası*'nı döneminin benzer yayınlarıyla birlikte ele aldığımızda özellikle askerî tarih, askerî sosyoloji, askerî kültür tarihi ve harp edebiyatı gibi disiplinler çerçevesinde yapılacak bilimsel araştırmalar için örnek teşkil edeceği iddiasını *sonuç* kısmında da tekrar ediyoruz.

Kahraman Türk Askeri tipolojisi *Mehmetçik* adıyla kavramsal çerçevesini oluşturmuştur. *Mecmuada* çıkan yazılarda askerlik, yiğitlik, kahramanlık, cesaret, fedakârlık cinsiyet ayrımı gözetmeksizin vatan ve millet kavramlarıyla bütünleştirilmektedir. Bu durum Faik Türkmen'in hamasiyat kavramını dar anlamıyla değil geniş anlamıyla kaleme aldığı ve bundan ne anlaşılması gerektiğini ifade ettiği yazısında belirtmektedir. *Türk hamasiyatı* Cumhuriyet ideallerinin gerçekleştirilmesi için bir araç olarak kullanılmaktadır. *Mecmuanın* yayımlandığı yıllarda savaş ve savaş tehlikesinin yaşanması, savunma merkezli refleks ve bilincin toplumsallaşması için matbuatın etkili bir şekilde kullanılmasını zaruri hâle getirmiştir. Sivilleri de savunmanın bir parçası hâline getiren *topyekûn harpte*; silah altına alınacak insan sayısının çokluğu kadar, sivillerin savunma pratikleri konusunda eğitilmesi ve bilinçlenmesi gerekmektedir. *Savaş Mecmuası* dönemi itibarıyla bu işlevi gören ve doğrudan bu konuya odaklanmış bir süreli yayındır. Askerî tarih araştırmalarında savaş ve savaş ile ilgili konularda çalışmalar yürütürken, ihmal edilmemesi gereken konuların başında modern savunmada birey ve toplumu savaşa hazırlayan süreç ve araçların üzerinde durulmaması önemli bir boşluk oluşturmaktadır. Makalemizin bu bakımdan mevcut boşluğun doldurulmasında bir katkı sunacağı aşîkârdır.

Kaynakça

- (1940). Dış Kapak. *Savaş Dergisi*, (12).
- (1940). Dış Kapak. *Savaş Dergisi*, (17).
- (1940). Dış Kapak. *Savaş Dergisi*, (21).
- (1940). Dış Kapak. *Savaş Dergisi*, (5).
- (1940). İç Kapak. *Savaş Dergisi*, (1).
- (1940). Mecmuamızın Maksudı, *Savaş Dergisi*, (1), 1.

- (1940). Yunus Emre ve Hamasiyat, *Savaş Dergisi*, (1), 6.
- (1945). Dış Kapak. *Savaş Dergisi*, (78).
- (1946). Çukurköylü Mustafa Çavuşun Kahramanlığı. *Savaş Dergisi*, (87), 3, 6.
- (1946). Dış Kapak, *Savaş Dergisi*, (81-82).
- (1946). Dış Kapak, *Savaş Dergisi*, (87).
- (1946). Türk Askerinin Tarihi Meziyetleri Hakkında Tümgeneral Arif Tanyerinin Fikirleri. *Savaş Dergisi*, (81-82), 1, 7.
- (1958). İç Kapak. *Savaş Dergisi*, (203).
- Ahıskal, L. (1940). Bir Kartal Öldü. *Savaş Dergisi*, (16), 9-10.
- Ahıskal, L. (1940). Yiğitler Köyünden Emine. *Savaş Dergisi*, (10), 14, 16.
- Ahıskal, L. (1949). Gedikli Tayyareci Nahit. *Savaş Dergisi*, (128), 7, 10.
- Ahıskal, L. (1950). Bir Havacımızın İntikamı. *Savaş Dergisi*, (129), 7, 15.
- Akad, M. T. (2011). Modern Savaşın Temel Kavramları, Kitap Yayınevi.
- Akdemir, A. H. (1940). Durmuş Çavuş. *Savaş Dergisi*, (1), 7.
- Akdora, İ. F. (1940). İnönü Meydanı Üstünde ve Bulutlardan Yukarı. *Savaş Dergisi*, (3), 10.
- Alyanak, M. Z. (1940). Harp Menkıbeleri. *Savaş Dergisi*, (1), 10.
- Arıoba, Ç. (1940). Türk Göklerinden Babama Selam. *Savaş Dergisi*, (14), 13-14.
- Atok, O. K. (1940). Anafartalar Savaşı. *Savaş Dergisi*, (2), 11.
- Atok, O. K. (1940). Büyük Mermi. *Savaş Dergisi*, (4), 2, 15.
- Atok, O. K. (1949). Kan Vergisi. *Savaş Dergisi*, (126), 12.
- Basri, H. (1949). 19 Mayıs. *Savaş Dergisi*, (127), 3.
- Bertan, R. (1940). Taşlı Tepe. *Savaş Dergisi*, (4), 12.
- Çaydam, H. R. (1943). Fatma Nine. *Savaş Dergisi*, (46), 6-7.
- Çaydam, H. R. (1946). Şehit Babam. *Savaş Dergisi*, (81-82), 2-3.
- Doğrul, Ö. R. (1941). Yedek Subay. *Savaş Dergisi*, (24), 2.
- Evren, T. (1943). Koca Memiş. *Savaş Dergisi*, (54), 6-7, 15.
- Göktürk, H. (1940). Anadolu ve İnönü Akropolü. *Savaş Dergisi*, (16), 4.
- Göktürk, H. (1940). Mehmetçik. *Savaş Dergisi*, (9), 5.
- Göktürk, H. (1940). Önderlerin Mezarında. *Savaş Dergisi*, (13), 6.
- Göktürk, H. (1943). Conk Tepesinde. *Savaş Dergisi*, (52), 3, 15.
- Gündüz, A. (1950). Hu! Bana Bak Zabıt. *Savaş Dergisi*, (131), 9-10, 13.
- Hüenalp, O. A. (1950). Şehit Denizci Kahramanlar. *Savaş Dergisi*, (129), 11-12, 14.
- İleri, S. N. (1940). Küçük Mehmet. *Savaş Dergisi*, (15), 6-7, 14.
- Kadri, Y. (1940). Türk Neferi. *Savaş Dergisi*, (19), 7.
- Kandemir, (1940). Aziziye Tabyasının Kahraman Fatmaları. *Savaş Dergisi*, (2), 6-7.
- Kandemir, (1941). Kahraman Anası Olmak İstiyorum. *Savaş Dergisi*, (24), 6, 16.
- Kandemir, (1949). Konyalı Emine'nin Kahramanlığı. *Savaş Dergisi*, (126), 9, 13.
- Karapınar, L. (1946). Türk Askerinin Tarihi Meziyetleri Etrafında Sayın Tüm. Gl. Lütfü Karapınar'ın Fikirleri. *Savaş Dergisi*, (83-84), 1, 6.
- Kemal, Y. (1940). Akıncı Süvarilerimiz. *Savaş Dergisi*, (19), 3.
- Kenî, T. (1940). Savaş Fedaileri. *Savaş Dergisi*, (15), 12-13, 16.
- Köroğlu, E. (2010). *Türk Edebiyatı ve Birinci Dünya Savaşı (1914-1918)*. İletişim Yayınları.
- Muharrir, B. (1951). Kahraman Gedikli. *Savaş Dergisi*, (146), 13.
- Ongun, C. S. (1940). Orduların Manevi Kuvveti. *Savaş Dergisi*, (5), 10.
- Ongun, C. S. (1940). Savaşa Dair Vecizeler. *Savaş Dergisi*, (11), 11.
- Ongun, C. S. (1940). Savaşa Dair Vecizeler. *Savaş Dergisi*, (12), 15.
- Ongun, C. S. (1940). Savaşa Dair Vecizeler. *Savaş Dergisi*, (13), 7.
- Ongun, C. S. (1940). Savaşa Dair Vecizeler. *Savaş Dergisi*, (14), 5.

- Ongun, C. S. (1940). Savaşa Dair Vecizeler. *Savaş Dergisi*, (15), 4.
- Ongun, C. S. (1940). Savaşa Dair Vecizeler. *Savaş Dergisi*, (16), 5.
- Özcan, A. (2024). *Öyle Bir Harp ki*, Editörler; Zeynep Kevser Şerefoğlu- Mustafa Göleç- İlhami Daniş, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 77-93.
- Özdemir, B. (1945). Yüzbaşı Abdürrahman. *Savaş Dergisi*, (79), 10-11, 15.
- Safa, P. (1940). Savaş ve Barışa Dair. *Savaş Dergisi*, (8), 5.
- Safa, P. (1940). Savaşa Dair Vecizeler. *Savaş Dergisi*, (6), 3.
- Sengir, R. (1945). Türk Askerinin Tarihi Meziyetleri. *Savaş Dergisi*, (80), 2, 4.
- Şevket, E. (1940). Cephane Taşıyan Kağnılar. *Savaş Dergisi*, (9), 6-7, 16.
- Talu, E. E. (1940). Muharrem Çavuş. *Savaş Dergisi*, (1), 9, 15.
- Tanyeri, A. (1950). Türk Askerinin Meziyetleri. *Savaş Dergisi*, (130), 12-13.
- Tınaztepe, A. (1946). Türk Askerinin Tarihi Meziyetleri Etrafında Sayın Kor. Gl. Asım Tınaztepe'nin Fikirleri. *Savaş Dergisi*, (85), 1, 6.
- Tuncel, S. (1946) Mukaddes Ölü. *Savaş Dergisi*, (81-82), 4-5.
- Tunç, M. Ş. (1940). Türk Hamasiyatı, Türk Hamasiyatı Türk Dilile Söylenmek Lazımdır. *Savaş Dergisi*, (1), 2.
- Tunç, M. Ş. (1949). Mehmetçik Kimdir. *Savaş Dergisi*, (125), 2, 11.
- Tunç, M. Ş. (1952). Askeri Edebiyat. *Savaş Dergisi*, (163), 7-8, 17.
- Türkmen, F. (1940). Askeri ve Milli Konferanslar Serisi Numara: 3; Ordularda Manevi Kuvvet (Yüce Mareşalımız Fevzi Çakmağın Balkan Muharebesine Dair Büyük Eserinden Alınan Fikirlerin Şerh ve Tevsii. *Savaş Dergisi*, (15), 1-2-3.
- Türkmen, F. (1940). Hamasiyattan Anlaşılan Mana. *Savaş Dergisi*, (1), 2.
- Türkmen, F. (1947). Propagandanın Tarifi. *Savaş Dergisi*, (96), 4-5, 12.
- Türkmen, F. (1949). Genç Harbiyeli. *Savaş Dergisi*, (125), 10.
- Türkmen, F. (1950). Harp Psikolojisi. *Savaş Dergisi*, (138), 2-3.
- Türkmen, F. (1950). İdeal Komutan Tipi. *Savaş Dergisi*, (137), 2-3.
- Türkmen, F. (1950). Sınır Harbi. *Savaş Dergisi*, (136), 2-3.
- Türkmen, F. (1950). Siyaset Adamları Edebiyattan Nasıl Yararlanırlar?. *Savaş Dergisi*, (132), 2-3-4.
- Türkmen, F. (1950). Veli Onbaşı. *Savaş Dergisi*, (131), 2-3, 12.
- Türkmen, F. (1952). Türk Subayı Korede. *Savaş Dergisi*, (163), 16.
- Türkmen, F. (1952). Türk Subaylarının Yüksek Karakterleri. *Savaş Dergisi*, (163), 9-10.
- Üresin, Y. (1949). Türk Askerinin Tarihi Meziyetleri. *Savaş Dergisi*, (127), 2, 12.
- Yalçın, H. C. (1941). Yedek Subaylarımız. *Savaş Dergisi*, (22), 4.
- Yamut, N. (1952). Manevi Kuvvet. *Savaş Dergisi*, (163), 3, 17.
- Yersel, F. Ş. (1940). Askere Giderken. *Savaş Dergisi*, (12), 6.
- Yersel, F. Ş. (1940). Yıldırım Kemal. *Savaş Dergisi*, (17), 2-3-4.
- Yersel, F. Ş. (1941). Satı Abula. *Savaş Dergisi*, (20), 11, 13.
- Yersel, F. Ş. (1950). Umumi Harpte Mehmetçik. *Savaş Dergisi*, (131), 11-12.
- Yesari, M. (1940). Mehmetçiğin Anası. *Savaş Dergisi*, (11), 12-13.
- Yesari, M. (1949). Bekir Onbaşı. *Savaş Dergisi*, (120), 2-3-4.
- Yıldız, Ç. (1951). Psikolojide Bedbinlik ve Nikbinlik. *Savaş Dergisi*, (146), 3.
- Yıldız, Ü. (1940). Hava Okulunda. *Savaş Dergisi*, (19), 4.
- Yiğitgüden, R. (1949). Kahraman. *Savaş Dergisi*, (127), 4.
- Zorlutuna, H. N. (1950). Ay Yıldız. *Savaş Dergisi*, (130), 6-7.
- Zorlutuna, H. N. Başak. *Savaş Dergisi*, (135), 10-11.

İnternet Kaynağı

<https://sozluk.gov.tr/>

Extended Abstract

While the effects of the First World War had not yet been erased from the memories of the countries, the possibility of a new world war had begun to manifest itself prominently in periodicals such as newspapers and magazines. When this dangerous course of events turned from a possibility to a reality, even though Turkey had not entered the war, there was an increase in the number of publications about the army, military service and war, which were intended to prepare the society for war. Especially in World War II, wars were not only fought on the fronts, but also behind the fronts, involving civilians, and wars had now turned into a total war. Print media activities became an effective tool in this transformation. States have discovered the power of the press to control, direct and inform the public opinion at a critical time such as war. Periodicals have been more effective in reaching the masses through daily, weekly and monthly publications. Publications within the scope of preparation for war were carried out in two channels: official and civilian. The War Magazine, which is the subject of this study, is an unofficial periodical. Launched on March 15, 1940, the magazine defined itself as a “National, Hamasi, Culture Magazine” and the content of the magazine was composed of articles in accordance with this definition.

The aim of this study is to examine the historical meaning attributed to the concepts of heroism and the Turkish soldier through the articles published in The War Magazine and its contribution to the formation of the image of the “Heroic Turkish Soldier”, and to draw attention to the fact that it is a document that should be analyzed by different disciplines of social sciences and humanities during the twenty years it was published. It constitutes an example that researchers who will conduct research on military history, military sociology, military culture and war literature can refer to together with similar publications of the period. This can also be seen in the article titled “The Purpose of Our Journal” published in the journal. Stating that it does not pursue a political goal, the magazine states that it is a cultural magazine, that history is full of stories of heroism, valor and war songs, and that these should be written down. Therefore, talking about these stories of heroism and valor in Turkish history in village rooms, coffee houses and army houses became one of the starting points of the magazine's publication. The magazine was based on the idea that written texts would help meet the needs of the masses in these subjects, and the hamasiyât aspect of these subjects became the focal point. It was also stated that when nationality and heroism were mentioned, memories of military service came to mind first and foremost, and that readers were interested in these topics and that the magazine would take this interest into consideration. However, it was emphasized that the material to be used was not of an official nature and that they would touch on the love for military service that touched the souls of the people and influenced them. When the writing staff of The War Magazine is analyzed, the fact that the writing staff was in harmony with the magazine's purpose and mission was also effective in ensuring this harmony.

Although The War Magazine is not an official or military publication, the majority of its writers are of military origin. The founder and owner of the magazine, Faik Türkmen, is associated with the military profession as he worked as a teacher in military schools. The writings of the soldiers who contributed to the magazine consist of topics appropriate to their military class. For example, military personnel specialized in sports education wrote about sports, while military personnel who were doctors wrote about health. The large number of poet soldiers is evident from the poems in almost every issue. When the birth dates of the writers are analyzed, it is understood that the majority of the writers were born in the last years of the Ottoman Empire and the first years of the Republican era. This shows that many

of the wars fought in defense of the homeland were personally experienced or witnessed. Under the title Literature and War, the stories, poems and novels published in the magazine are analyzed through the phenomenon of literary heroism and the articles on war literature published in the magazine are analyzed. In addition to fictional texts emphasizing the meaning of the concepts of martyrdom and veteranism, which include heroism, bravery, courage, martyrdom and veteranism from Turkish military history, fact-based texts were also published in a literary style in order to keep national feelings alive. Especially Faik Türkmen and Mustafa Şekip Tunç's writings on this subject draw attention. At the same time, the use of literature as a propaganda tool was also mentioned. Many articles in the magazine can be seen as a reflection of the link between propaganda and literature. The most important person for propaganda is the politician himself. Propaganda is divided into four categories in terms of its subject matter. These are political, economic, cultural and military propaganda. Military propaganda falls under both domestic and foreign policies of the state. It is a matter that has existed since ancient times for every state to conduct exaggerated propaganda about its military in order to show itself strong against its neighbors and other states. Considering that the magazine was published during the Second World War, it was observed that this situation affected the publication flow of the magazine. When its content is analyzed, it is realized that various literary genres with propaganda content are used here in this way. If we move from the idea that 20th century wars should be handled in the context of the concept of total war, the language of political propaganda against enemies or potential enemies in war or peace is generally similar to the content of military propaganda.

There are many heroic stories in the magazine. Those who showed heroism in the wars became the heroes of the stories and their experiences were described in a style close to mythical and folk language. The phenomenon of hero and heroism is generally dealt with in the stories that are fictionalized on the basis of the valor of the soldiers on the axis of the wars. The heroes of many of the stories, who have internalized the concept of martyrdom in the face of death, ultimately become martyrs. Veteranism is also one of the rewards of holy war. The protagonist believes that if he does not become a martyr himself, he will become a veteran, or he listens to the advice of his martyr father and emerges as a candidate for heroism. Among these stories, women who fought behind the front lines were not forgotten, and women who were not obliged to do military service were also included as war heroes alongside male heroes with similar courage and sacrifices. The wars of the 20th century brought the combativeness of the front line to the back of the front line, highlighting the ordinary men and women who helped the conventional troops in different ways. When it comes to the defense of the homeland, the gender distinction disappears, and women also take up arms and turn their locations into positions when necessary. Among the stories of heroism in the magazine, the heroic soldiers of military organizations such as the air force and the navy were also praised. The widespread use of air strikes in World War II, targeting civilians behind the front lines, was also reflected in the content of the magazine. The articles praising aviators for their bravery and heroism aimed to increase the public's sympathy for the air force and inform them about aviation.

The War Magazine Who is a Mehmetçik? A survey was launched to find an answer to the question, and in the articles published, the sanctity of the military profession was supported. The virtues of the Turkish soldier were praised and a portrait of the ideal Turkish commander was created. At the same time, the concept of war was profiled by analyzing various articles, and articles on topics such as how soldiers should manage the psychology of war were also included in the magazine. In the first days of the war, the whole country is preoccupied with the war. People forget their own lives and unite to fulfill a sacred duty. The society is not

interested in anything that is not related to the war. Other disturbances in the country are forgotten like party fights and everyone is united by national feelings. Religious feelings are also renewed and everyone helps for the war. The national ceremonies proceed in an exuberant way that increases the excitement of the people. Under these conditions, the psychology of conscripts should also be considered. Because the prolonged idleness of the soldiers at the front may lead to delusions and panic. Soldiers who have just arrived at the front may not be able to adapt immediately, and this novelty and the uncertainty of the enemy's move may cause them anxiety. Therefore, commanders need to manage these problems well. The War Magazine also addressed the moral motivation necessary for soldiers not to be afraid of war and dying in battle. There is nothing more important than being martyred in a war. A soldier has the desire to be a veteran even if he is not martyred. This desire, which trivializes death, is indicative of the "heroic Turkish soldier" typology. Giving one's life when necessary for the homeland, the nation and the values that one holds sacred and not hesitating to make all kinds of sacrifices is what constitutes this typology.